

Föreskrifter om disputation och betygsnämnd samt licentiatseminarium

Regelverk

- Högskoleförordningen 6 kap. (HF)
 - Antagningsordning och föreskrifter för betyg inom utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (AFUU, UFV 2012/2057)
 - Riktlinjer för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (Riktlinjer, UFV 2019/641)
- Beslut i teknisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden och dess forskarutbildningsnämnd.

Fordringar för doktors- och licentiatexamen samt betyg på prov

6 kap. 32-33 §§ HF: Prov som ingår i utbildning på forskarnivå ska bedömas enligt det betygssystem som högskolan föreskriver. Betyget ska bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator). Av examensbeskrivningen för doktorsexamen framgår att det för doktorsexamen krävs bland annat en godkänd doktorsavhandling.

Universitetets föreskrifter: Prov som ingår i utbildning på forskarnivå ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Avhandlingar och uppsatser inom sammanläggningsavhandlingar som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det går att särskilja respondentens insatser (6§ AFUU).

Fakultetens föreskrifter: För kurser inom utbildning på forskarnivå är normalt kursansvarig lärare examinator. Prefekt utser examinator för kurs på forskarnivå. Kursexaminators uppgift är endast att bestämma betyg på prov. Huvudhandledaren, i samråd med forskarutbildningsansvarig professor och övriga handledare, avgör vilka kurser och med vilken omfattning (antal poäng) doktoranden ska få tillgodoräkna i sin utbildning på forskarnivå. Beslut om tillgodoräknande av poäng från grundnivå och avancerad nivå är delegerat till huvudhandledaren i samråd med forskarutbildningsansvarig professor och övriga handledare. Fordringar för doktors- och licentiatexamen anges i allmänna studieplanen och ämnesspecifika studieplanen i det aktuella ämnet.

Prov för licentiatavhandling ska bedömas av forskarutbildningsansvarig professor, eller annan professor som denne delegerar uppgiften till, efter samråd med huvudhandledare och den externa granskaren. Handledaren ska inte själv vara examinator.

Det ankommer på huvudhandledaren att i samråd med forskarutbildningsansvarig professor och övriga handledare bedöma när avhandlingsarbetet fortskridit så långt att tid för disputation resp. licentiatseminarium kan fastställas och att föreslå fakultetsopponent och betygsnämnd respektive utse granskare av licentiatavhandlingen.

Avhandlingar inom fakulteten ska innehålla en populärvetenskaplig svensk sammanfattning om minst två sidor.

Publicering av avhandling, tillgänglighetstid för doktorsavhandling och licentiatavhandling

Universitetets föreskrifter: Doktorsavhandlingen ska under minst tre veckor före disputationen finnas tillgänglig på universitetsbiblioteket i det antal exemplar som behövs för att möjliggöra en tillfredsställande granskning av avhandlingen före disputationen. Perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti får inte räknas in i tillgänglighetstiden. Förkortad tillgänglighetstid för den fullständiga tryckta doktorsavhandlingen och den digitala versionen av spikblad och ramberättelse får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl (9§ Riktlinjer).

För licentiatuppsats gäller motsvarande tillgänglighetstid inför licentiatseminarium som för doktorsavhandling. Då antagning skett med licentiatexamen som slutmål ska digital publicering av spikblad ske.

Enligt beslut (UFV 2002/779) ska alla spikblad samt ramberättelsen för sammanläggningsavhandlingen publiceras digitalt i universitetets databas. Information om den digitala versionen av spikblad och ramberättelse bör spridas inom och utom landet.

Publicering av avhandling liksom tryckning och distribution av densamma ska ske på sådant sätt att nettostudietiden kan upprätthållas. Den fördröjning av publicering som kan bli aktuell i frågor om patent får inte leda till att det blir omöjligt att upprätthålla normal nettostudietid (9§ Riktlinjer).

Disputation och licentiatseminarium

6 kap. 33§ HF: Doktorsavhandlingen ska ha försvarats muntligen vid en offentlig disputation. Vid disputationen ska det finnas en opponent.

Universitetets föreskrifter: Rätten att besluta om tid och plats för disputation är delegerad till ordförande i fakultetsnämnden. Tillkännagivandet av detta beslut ska ske minst tre veckor före disputation. Disputation och licentiatseminarium får äga rum under terminstid samt under sommaruppehållet med undantag för perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti (11§ Riktlinjer).

Fakultetens föreskrifter: Beslut om tid och plats för disputation har delegerats till resp. sektionsdekanus. Samma krav och riktlinjer ska gälla även vid disputation på annan ort. Sektionsdekan ska före disputation vid annan ort inkomma med anhållan till fakultetsnämnden. Flera disputationer får inte äga rum samtidigt inom samma sektion.

Licentiatavhandlingen ska presenteras vid ett seminarium. Seminariet inleds med föredrag av avhandlingsförfattaren. Därefter ska en särskilt vidtalad externa granskare – i regel en disputerad forskare från annat forskningsprogram – svara för en kort opposition.

Betyg på doktorsavhandling och licentiatavhandling

6 kap. 34-35§§ HF: Vid betygsättning av doktorsavhandling ska minst en person delta som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras. Högskolan får meddela föreskrifter om det betygssystem som ska användas och om disputationen och betygsättningen i övrigt.

Universitetets föreskrifter: En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Av examensbevis för doktorsexamen ska framgå att doktorsavhandlingen är godkänd. Någon motivering till beslutet godkänd ska inte anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. Om en ledamot i betygsnämnden har reserverat sig mot majoritetens beslut ska i protokollet eller annan beslutshandling, dock inte i examensbeviset, avvikande mening antecknas (7§ AFUU).

Fakultetens föreskrifter: Betygsnämndens beslut ska redovisas i ett betygsprotokoll enligt blankett på fakultetens webbplats.

Forskarutbildningsansvarig professor, eller annan professor som denne delegerar uppgiften till, bestämmer betyg på licentiatavhandling efter samråd med huvudhandledare och den externa granskaren. Handledare ska inte själv vara examinator. Examinators beslut ska redovisas i ett betygsprotokoll enligt blankett på fakultetens webbplats.

Betygsnämnd och opponent

6 kap 34§ HF: Vid betygssättning av doktorsavhandling ska minst en person delta som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras.

Universitetets föreskrifter: Betyg för doktorsavhandling ska bestämmas av en betygsnämnd som utses särskilt för varje enskild avhandling. En betygsnämnd ska bestå av tre eller fem ledamöter och flertalet ska hämtas utanför den institution doktoranden tillhör. I de fall nämnden består av tre ledamöter bör en reserv utses. Ledamöterna i betygsnämnden ska representera olika kön. Den som varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Opponenten har rätt att vara närvarande under sammanträdet med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller handledarna. Betygsnämnden är beslutsför då alla ledamöter är närvarande. Som nämndens beslut ska den mening gälla som de flesta enar sig om. Nämnden ska avgöra om beslutet ska motiveras och om reservation ska redovisas (11§ Riktlinjerna).

Fakultetens föreskrifter: Opponent ska i normalfallet vara professor eller ha professorskompetens. Lärare inom Uppsala universitet får inte anlitas som opponent.

I de fall betygsnämnden består av tre ledamöter ska en reserv utses. Minst två ledamöter alternativt en ledamot och en reserv ska komma från annat lärosäte än Uppsala universitet. I de fall betygsnämnden består av fem ledamöter ska minst två ledamöter komma från annat lärosäte än Uppsala universitet. Majoriteten av ledamöterna, oavsett antal ledamöter, ska hämtas utanför den fakultet doktoranden tillhör. Ledamot kan hämtas utanför akademien. Att utse ledamöter i betygsnämnden, opponent och ordförande vid disputationen, samt vid behov ersättare, har delegerats till resp. sektionsdekanus. Ledamöterna i betygsnämnden ska vara minst docentkompetenta, eller motsvarande, om inte särskilda skäl föreligger. Den som varit handledare för doktoranden får inte ingå i betygsnämnden.

Både vid disputation och licentiatseminarium ska jävsaspekten beaktas och jäv får inte föreligga mellan doktorand/handledare och opponent eller ledamot i betygsnämnd. Sampublicering under senaste fem åren anses indikera risk för jäv.

Ledamöterna i betygsnämnden ska representera olika kön. Fakulteten kräver en skriftlig redogörelse i de fall då man inte kunnat tillgodose detta krav.

Utsedd reserv får inte delta i betygsnämndens sammanträde utom då den ordinarie ledamoten är frånvarande. Handedare och opponenter har rätt att vara närvarande vid inledningen av sammanträdet med betygsnämnden. Endast betygsnämndens ledamöter har rätt att närvara vid slutlig överläggning och beslut. Det ankommer på ordföranden för disputationen att ge instruktioner till betygsnämndens ledamöter.

Information på engelska, ”*Information for the Examination Committee and the Opponent Regarding the Public Defence for the PhD degree at the Faculty of Science and Technology*” (TEKNAT 2012/48) finns på fakultetens webbplats.